

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

Sint-Norbertusinstituut Duffel

126003

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
126003 Sint-Norbertusinstituut Duffel

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

2. Bevindingen

Algemeen

Sint-Norbertusinstituut Duffel maakt deel uit van een samenwerkingsverband met de hogeschool Thomas More Mechelen-Antwerpen, samen met nog een aantal andere HBO5 opleidingen. Het aantal studenten is de laatste 5 jaar erg toegenomen.

De onderwijsinhoud

Sint-Norbertusinstituut Duffel volgt uiteraard het algemeen gangbare modulaire model: 4 modules van 20 weken en 1 module van 40 weken. Deze worden aangeboden als reguliere dagopleiding en als opleiding voor werkstudenten. De helft van de opleiding omvat stage. Men kan 2 maal per jaar instromen.

De leerinhouden zijn gebaseerd op het leerplan verpleegkunde 4de graad BSO VVKSO. Een concretisering van de descriptoren niveau 5 voor de opleiding heeft tot een aantal toevoegingen geleid: thematisch onderwijs, integratie van het geleerde door middel van nieuwe casussen, simulaties, groei naar autonomie tijdens de opleiding, verantwoordelijkheid nemen voor persoonlijke leerresultaten door middel van een stageportfolio.

Op basis van het leerplan heeft men zelf competenties en gedragsindicatoren geformuleerd. De 12 competenties zijn gerangschikt in 4 competentiegebieden: systematisch werken, verpleegtechnische zorg, communicatie en professioneel werken.

De studenten komen niet op stage op medisch-technische diensten en ze worden met 'materniteit' en 'pediatrie' enkel via skills labs geconfronteerd. Sint-Norbertusinstituut Duffel opteert ervoor om de aanpak 'leerzorgcentrum' momenteel niet in de opleiding te integreren.

Sint-Norbertusinstituut Duffel voorziet in de gewenste aandacht voor de ontwikkeling van de vaardigheden bij de studenten. Met een gunstige student-staf ratio garandeert de instelling een goede begeleiding, met een lage drop-out als gevolg.

Nu men dit model heeft ontwikkeld is het aangewezen de oefening nog eens in de andere zin te doen: uitgaande van de competenties de modules structureren, rekening houdend met de geleidelijke groei naar de eindcompetenties en met alle elementen die het instituut als richtinggevend heeft vooropgesteld.

De kritische reflectie aan het einde van dit hoofdstuk snijdt 4 punten aan:

- het probleem van de implementatie van de Europese richtlijn plus de stages materniteit, pediatrie en medisch technische diensten die worden vervangen door skillslaboefeningen;
- het feit dat de zorgcoördinatie een grote opgave is voor HBO5-studenten en dat men samenwerking beoogt met een professionele bacheloropleiding;
- een mogelijke 'internationalisering' naar Brussel en Wallonië toe;
- de veldoriëntaties in de laatste module.

Voor geen van de aangehaalde punten worden concrete acties met timing in het vooruitzicht gesteld. De vraag hoe de onderwijsinstelling deze knelpunten denkt aan te pakken is m.a.w. niet beantwoord.

Verwacht werd dat de opleiding een sterkte-zwakke analyse zou maken aan het einde van ieder hoofdstuk.

Het onderwijsproces

Als didactisch model hanteert men het 'Universal Design for Learning' (UDL) met als kenmerken: competentiegericht werken, activerend leren en taalversterkend werken en een geïntegreerde gelijke kansen aanpak. Het is evenwel niet duidelijk hoe deze elementen in elkaar passen.

Met UDL heeft het Sint-Norbertusinstituut Duffel voor een boeiende en alomvattende benadering gekozen, maar deze is enkel concreet gemaakt voor begeleiding, wat een wel erg beperkende benadering van UDL is. Hoe zit het bv. met UDL in de organisatie van het onderwijsproces?

Het Sint-Norbertusinstituut Duffel heeft ook aandacht voor taalversterking bij de studenten. Hoewel men oog heeft voor de grenzen in de kennis van de student en de nadruk legt op het tijdig hulp vragen en op een zorgcoördinatie met functiedifferentiatie, legt het Sint-Norbertusinstituut Duffel toch ook de klemtoon op de groei in verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de student en afgestudeerde.

Een overzicht van de werk- en toetsvormen per module werd als bijlage aan het ZER toegevoegd. In het ZER ontbreekt evenwel een kritische bespreking ervan.

Inzake instroom en doorstroom worden alle begeleidingsmogelijkheden opgesomd. De begeleiding is goed uitgebouwd (aantal uur, draaiboek) en houdt rekening met het feit dat veel studenten een BSO-achtergrond hebben. Men werkt inclusief. Men ziet ook scherp de spanning die kan ontstaan in de rollen van de begeleider (coach; advocaat).

De organisatie van een Vlaams-brede toelatingsproef, waar het Sint-Norbertusinstituut Duffel voorstander van is, is zeker een aanbeveling. De school wenst – en ook dat moet worden ondersteund – een toetscommissie te installeren en tot een meer verfijnde registratie over te gaan.

Het luik rond toetsing komt niet verder dan een beschrijving van toetsingsvormen: summatief en formatief, thematoetsen, vaardigheidstoetsen, moduletoetsen, stage-evaluatie, eindtoetsen. Een kritische bespreking en reflectie ontbreken.

De problematiek van validiteit, betrouwbaarheid, enz. komt in het ZER niet aan bod. Dit is een gemis want dit is de essentie van het onderwijsleerproces. Het is ook hier dat zich de controle van het beoogde niveau 5 situeert.

Wij adviseren dan ook niet één maar verschillende toetscommissies in het leven te roepen om hiervan zo vlug mogelijk werk te maken.

De ‘kritische reflectie’ aan het eind van dit hoofdstuk beschrijft een aantal punten maar geeft geen concrete maatregelen noch timing.

De uitkomst van het onderwijs

De behoefte aan HBO5-verpleegkundigen is groot en iedereen komt terecht, vnl. in het ziekenhuis, de ouderen- en thuiszorg en de geestelijke gezondheidszorg.

Het Sint-Norbertusinstituut Duffel positioneert zichzelf in de ruime regio en stelt dat ze veel studenten heeft, hoewel het aanbod van scholen groot is. 18% van de afgestudeerden komt in de sector geestelijke gezondheidszorg terecht. Dat is weinig, maar zou te wijten zijn aan een afnemende vraag naar HBO5-afgestudeerden binnen de sector. Het ziet ook de tegenstelling tussen de toenemende vraag naar functies binnen de geestelijke gezondheidszorg en de afnemende belangstelling voor die sector bij de studenten. Het Sint-Norbertusinstituut Duffel kan hier meer aandacht aan besteden, want met 18% van haar afgestudeerden in de sector van de geestelijke gezondheidszorg scoort ze wel opmerkelijk laag.

Uit een bevraging in 2013 bleek dat een aantal studenten doorstroomt naar een professionele bacheloropleiding (PBA). 13% van hen behaalt effectief een diploma. Verdere stroomlijning naar de PBA staat op het programma.

De overweging om in het curriculum een ‘voorafname’ op de opleiding tot PBA in de verpleegkunde op te nemen, is boeiend maar er moet vooral over de wenselijkheid worden nagedacht. Waarop wil men de klemtoon leggen: op doorstroom naar niveau 6 dan wel op tewerkstelling op niveau 5? Die kwestie is in het Sint-Norbertusinstituut Duffel duidelijk nog niet uitgeklaard.

De wens van het Sint-Norbertusinstituut Duffel om beter te registreren – zeker de uitstroom – en om taakafspraken te maken met parallelle instellingen uit hetzelfde samenwerkingsverband verdient zeker aanbeveling.

In de kritische reflectie wordt het verzamelen van gegevens over alumni als werkpunt genoemd. Daarnaast zou het eveneens aangewezen zijn de alumni meer te betrekken bij de opleiding.

Een ander werkpunt is de positionering ten opzichte van het Sint-Aloysiusinstituut voor Verpleegkunde in Lier. Hiervoor dient een actieplan te worden uitgewerkt.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het docentenkorps is goed opgeleid en beschikt over de relevante diploma's. Er zijn 49 personeelsleden voor 42 VTE; vnl. verpleegkundigen, waarvan 12 masters. Iedere leerkracht heeft minstens 40% stagebegeleiding; een groot aantal van hen neemt BPT op zich. Er is aandacht voor participatieve besluitvorming (o.a. via werkgroepen), volgens het ZER tot ieders tevredenheid.

De docenten worden gestimuleerd om nascholingen te volgen en erover te rapporteren.

Verder roept dit hoofdstukje vooral vragen op: is de school dan zo uniek in haar benadering dat ze zich gedwongen ziet de nascholingen vooral intern te houden en zelf te organiseren?

Met het oog op de gebruiksvriendelijkheid werd een eigen elektronisch verpleegkundig dossier ontwikkeld. Men kon daarbij wel wat beroep doen op externe ervaring. De digitale databank is niet meer gratis ter beschikking, maar hoe zit het met de toegang tot de databanken van de Thomas More Hogeschool?

De materiële voorzieningen zijn maar net voldoende. Het skills lab voldoet omdat ook de leslokalen dermate zijn uitgerust dat hier een simulatie van een ziekenhuiskamer kan gebeuren. Er wordt gesteld dat de ruimte krap wordt door de recente groei: zijn er plannen om dit knelpunt op te lossen of aan te pakken? Er wordt gesteld dat er krapte is in het aantal stageplaatsen: wat doet de school als blijkt dat een stageplaats niet voldoet? Het vervolledigen van de infrastructuur is een werkpunt.

De kwaliteitszorg wordt aangestuurd door een werkgroep. De gevolgde werkwijze is er een van kwaliteit bewaken, bijsturen en borgen. Via vragenlijsten geven studenten, alumni en medewerkers hun mening. Men tracht in het mate van het mogelijke gesignaleerde knelpunten op te volgen. Procedures en richtlijnen maken deel uit van het kwaliteitshandboek. De bevragingen lijken altijd tot goede en zeer goede antwoorden te komen, maar op welke punten is er dan kritiek op de acties die de werkgroep kwaliteitszorg voorstelt en wat wordt daarmee gedaan?

Deze materie is in volle ontwikkeling. Wij adviseren in deze ten volle gebruik te maken van het samenwerkingsverband met de hogeschool, zeker in het licht van de komende ontwikkelingen in het HBO5. Het is duidelijk dat de elementen uit dit hoofdstuk nog de nodige verdere aandacht verdienen: in de huidige stand van zaken kan hier enkel een nipte voldoende worden toegekend.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel het COL evalueert en vertrekkend vanuit de competenties de modules structureert.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel een concreet actieplan opstelt (doelstelling, actor, timing) voor wat betreft het wegwerken van de vier aangehaalde werkpunten.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel het toetsbeleid verder uitbouwt (validiteit, betrouwbaarheid, toetsmatrices, toetscommissies, ...).

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel op kritische wijze nagaat waarom een laag aantal afgestudeerden in de sector van de geestelijke gezondheidszorg wordt tewerkgesteld.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel – vóór een programmahervorming wordt doorgevoerd - de wenselijkheid over een 'voorafname' op de professionele bacheloropleiding grondig bestudeert.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel de alumni nauwer bij de opleiding betreft.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel een actieplan opstelt met het oog op de positionering ten opzichte van het Sint-Aloysiusinstituut voor Verpleegkunde in Lier.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel het beleid ten opzichte van bij- en nascholingen herdefinieert.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel de toegang voor de studenten tot digitale databanken mogelijk maakt, in overleg met de Hogeschool Thomas More Mechelen-Antwerpen.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel een investeringsbeleidsplan met betrekking tot infrastructuur opmaakt.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel de 'kritiek' op de acties van de werkgroep kwaliteitszorg nader analyseert en er desgevallend rekening mee houdt.

Het verdient aanbeveling dat Sint-Norbertus Duffel de kwaliteitszorg in overleg met Hogeschool Thomas More Mechelen-Antwerpen verder ontwikkelt.

Slot

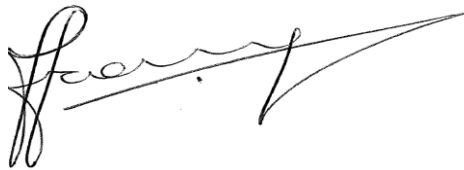
Het ZER is goed gestructureerd en vermeldt in elk hoofdstuk een inleiding en een kritische reflectie, maar een sterkte-zwakte analyse ontbreekt. Het ZER getuigt van een eerlijke ingesteldheid. De school kent de begrenzings van haar studenten en hun plaats in het ruimere werkveld. De vraag van de school om snel klare antwoorden te krijgen over de onduidelijke situatie waarin de opleidingen HBO5-verpleegkunde zich nu bevinden, is duidelijk en terecht.

De samenwerking binnen Track 5 begint op gang te komen: een en ander is gerealiseerd, maar de verwachtingen zijn nog hoog gespannen. Hier ligt nog een grote taak voor de Thomas More Hogeschool. De hierboven aangehaalde knelpunten zijn daar een duidelijke illustratie van. Deze knelpunten tonen ook aan dat het Sint-Norbertusinstituut Duffel op een aantal domeinen nog een grote inspanning moet leveren.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd, wat heeft geleid tot enkele aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs